

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ПРАВА ЛЮДИНИ

УДК 342.951(477)

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.3.02>

ВАДИМ ВОЛОДИМИРОВИЧ ПОЛОВНИКОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

Національна академія Державної прикордонної

служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький),

кафедра управління оперативно-розшуковою діяльністю

факультету правоохоронної діяльності;

 <https://orcid.org/0000-0002-8054-909X>,

e-mail: vpolovnikov@ukr.net

ФОРМИ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ (ПІДРОЗДІЛІВ) ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ І ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

На основі аналізу чинного законодавства України, наукових поглядів учених здійснено характеристику окремих форм оперативно-службової діяльності органів (підрозділів) охорони державного кордону України. Сформульовані визначення понять: «оперативно-службова діяльність», «форма оперативно-службової діяльності підрозділу охорони державного кордону України». Запропоновано врегулювати ці поняття на рівні Закону України «Про Державну прикордонну службу України» і підзаконних нормативно-правових актів.

Ключові слова: охорона державного кордону, підрозділи охорони державного кордону, службова діяльність, оперативно-службова діяльність, форми оперативно-службової діяльності, прикордонна служба.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Охорона та захист державного кордону (ДК) України є одним із важливих видів правоохоронної діяльності. Особливої актуальності і значення це набуває в сучасних умовах. У зв'язку з появою нових видів викликів і загроз, насамперед гібридних, розвитком тероризму та загрозою його поширення територією України тощо, – рівень забезпечення надійної охорони та захисту ДК України визначає рівень забезпечення національної безпеки України.

Посадові особи органів державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19)¹. Це є важливим і актуальним для правового регулювання управління у сфері охорони та захисту ДК України, діяльності відповідних посадових і службових осіб Державної прикордонної служби України (ДПСУ). Одним зі шляхів забезпечення принципу законності у їх

діяльності є чітке визначення повноважень органів (підрозділів) охорони ДК України у зазначеній сфері на рівні норм законодавства України.

Стан дослідження проблеми

Теоретико-правові засади оперативно-службової діяльності (ОСД) ДПСУ досліджував А. Прутула [1], форми та види ОСД ДПСУ – Ю. Івашков [2], зміст форм діяльності відділів прикордонної служби – Р. Ляшук [3], сутність та зміст поняття ефективності ОСД ДПСУ – Г. Магась [4] та інші. Разом із тим єдиного розуміння питань, які стосуються поняття ОСД органів (підрозділів) охорони ДК України і форм її здійснення, у чинному законодавстві України і у науковій літературі наразі не вироблено.

Мета і завдання дослідження

Мета даної статті – охарактеризувати поняття і правове регулювання форм ОСД органів (підрозділів) охорони ДК України. Для досягнення мети визначено такі *завдання*: провести аналіз правового регулювання форм

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : ред. від 21.02.2019.

ОСД органів (підрозділів) охорони ДК України; узагальнити визначення понять «оперативно-службова діяльність», «форма оперативно-службової діяльності», які містяться в юридичній літературі, сформулювати власні визначення; обґрунтувати необхідність врегулювання цих понять на рівні законодавства України.

Наукова новизна дослідження

Здійснено загальну характеристику таких форм ОСД органів (підрозділів) охорони державного кордону України, як прикордонна служба, прикордонний контроль, оперативно-розшукова діяльність. Удосконалено визначення понять: «підрозділ охорони ДК України», «оперативно-службова діяльність» та «форма оперативно-службової діяльності» таких підрозділів.

Виклад основного матеріалу

Правильне розуміння змісту службової діяльності органів (підрозділів) охорони ДК України з виконання покладених на ДПСУ ст. 1 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» завдань¹ є запорукою дотримання принципу законності в діяльності посадових і службових осіб ДПСУ.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 вказав, що із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини)². Це безпосередньо стосується адміністративно-правового регулювання державної (службової) діяльності органів (підрозділів) охорони ДК України, визначення форм їх ОСД.

Термін «оперативно-службова діяльність», на відміну від терміна «службова діяльність», є достатньо розповсюдженим у текстах підзаконних нормативно-правових актів, які стосуються діяльності ДПСУ, і цим поняттям охоплюється практично весь зміст її службової діяльності. Разом із тим є законодавчі норми, які вказують на те, що ОСД ДПСУ є виконання нею основних функцій, зазначених у статті 2 Закону України «Про Державну прикордонну

службу України»³. Всього у Законі визначено дев'ять таких функцій, з яких можна виділити охоронну, захисну та інші. Але, у зв'язку з відсутністю у цьому Законі визначення поняття «оперативно-службова діяльність» характеризувати таку діяльність виключно як виконання зазначених у законі основних функцій – неправильно. Обсяг службових повноважень, який передбачено завданнями та правами ДПСУ, значно ширший ніж той, який закладено у змісті функцій.

На рівні відомчих нормативно-правових актів визначено, наприклад, що ОСД відділу прикордонної служби (ВПС) – це комплекс оперативно-службових, оперативно-розшукових, режимних та інших заходів, які, у межах визначених повноважень, здійснюються відділом з метою забезпечення реалізації основних функцій ДПСУ⁴. Дане визначення не повною мірою конкретизує зміст ОСД, адже не розкриває зміст оперативно-службових заходів.

Ми виходимо з того, що більш широким поняттям порівняно з ОСД є «службова діяльність» органів (підрозділів) ДПСУ, яка є узагальненим поняттям, що включає в себе не тільки виконання заходів з охорони ДК, а й заходів роботи з персоналом, забезпечення діяльності органу (підрозділу), управління логістикою тощо. Тобто виконання службових обов'язків за конкретною посадою є службовою діяльністю. Важливе значення при цьому має характеристика службової діяльності з точки зору правового статусу особи, який вона має «під час виконання службових обов'язків» та поза цим. Закон чітко визначає різницю між ними.

Державна прикордонна служба України й інші військові формування, створені відповідно до законів України, керуються у своїй діяльності, перш за все, вимогами законодавства про військову службу. Згідно з п. 4 ст. 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» військовослужбовці вважаються такими, що виконують обов'язки військової служби, у тому числі: поза військовою частиною, якщо перебування там відповідає обов'язкам військовослужбовця або його було направлено туди за наказом відповідного командира

³ Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV : ред. від 04.01.2019.

⁴ Про затвердження Інструкції з організації оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Держ. прикордон. служби України від 29.12.2009 № 1040.

¹ Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV : ред. від 04.01.2019.

² Рішення Конституційного Суду України від 22.09.2005 № 5-рп/2005.

(начальника); під час виконання державних обов'язків, у тому числі у випадках, якщо ці обов'язки не були пов'язані з військовою службою і т. ін¹.

Тобто правовий статус особи залежить від займаної посади, часу і місця її знаходження, мети і юридичних підстав для цього, повноважень, які на неї покладено, тощо.

Усю службову діяльність ДПСУ сьогодні можна умовно поділити на дві частини: перша – та, яка стосується виконавчо-розпорядчої діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони ДК України, та його територіальних органів. Для неї характерними є форми державного управління. Друга – та, яка стосується діяльності органів (підрозділів) ДПСУ як правоохоронного органу спеціального призначення. Цю частину також можна поділити на дві: перша – це діяльність системи органів (підрозділів), які безпосередньо здійснюють ОСД (несення прикордонної служби з охорони ДК України, здійснення прикордонного контролю і пропуску тощо) із забезпечення недоторканності ДК та охорони суверенних прав України у її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні. Друга – діяльність системи органів (підрозділів), які здійснюють управління ОСД, забезпечують її здійснення або реалізують інші функції ДПСУ.

Грунтуючись на вищезазначеному всю службову діяльність ДПСУ можна поділити на внутрішню і зовнішню службову діяльність. Здійснення органами (підрозділами) ДПСУ ОСД є її зовнішньою службовою діяльністю, яка має різні форми. Оперативно-службова діяльність є зовнішнім проявом юридичних повноважень ДПСУ в процесі здійснення юридично значущих дій щодо реалізації її призначення як правоохоронного органу в галузі охорони і захисту ДК України. При цьому виникають суспільні відносини посадових і службових осіб органів (підрозділів) охорони ДК ДПСУ з іншими не підпорядкованими їм суб'єктами з урахуванням їх правового статусу.

А. Притула оперує поняттям «професійна оперативно-службова діяльність прикордонника» і виділяє її ознаки: професіоналізм; її суб'єктами можуть бути тільки фізичні особи – військовослужбовці та працівники ДПСУ; наявність документів, що підтверджують належність до певної професійної організації, а також

відповідні знаки (жетони); державний характер дій та обов'язковість вимог [1, с. 81–82].

Оперативно-службова діяльність ДПСУ, на думку А. Притули, є «комплексом заходів і дій різних рівнів, основою яких визнається оперативна (розшукова) діяльність, що супроводжується роботою суміжних видів державного службового функціонування, а саме аналітичного апарата, інформаційного, кадрового, управлінського й інших видів державного регулювання правоохоронної діяльності з охорони ДК України, місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб», закордонних дипломатичних установ України. Інакше кажучи, ОСД ДПСУ є головним інструментом у масштабному механізмі, що виконує функцію охорони державою національного соціуму» [1, с. 86].

Хоча А. Притула і виділяє ознаки ОСД, що є надзвичайно важливим, у визначенні поняття ОСД науковець не акцентує увагу на зовнішньому характері такої діяльності та формах її здійснення.

Що стосується значення поняття форми, то словники дають майже однакове визначення цього поняття. Форма (від лат. forma – зовнішність, устрій) – це: зовнішній вигляд, обрис предмета; зовнішній вираз якого-небудь змісту; вид, устрій, тип, структура чогось (напр., форма правління) [5, с. 717]; спосіб організації чого-небудь, напр.: форма роботи; філос. спосіб існування певної внутрішньої структури, зовнішнє вираження, напр.: форма і зміст судження [6, с. 906].

Враховуючи те, що форма є відображенням змісту, і узагальнюючи зазначене вище вважаємо, що є дві основні форми службової діяльності: зовнішня (ОСД) і внутрішня службова діяльність.

На теоретичному рівні погляди на форми управлінської діяльності мають деякі незначні розбіжності.

На думку С. Стеценка, форми державного управління – це зовнішні прояви конкретних дій органів виконавчої влади чи їхніх посадових осіб, у яких реалізується компетенція цих органів (осіб) [7, с. 166]. До форм державного управління дослідник відносить: правові (видання нормативних актів управління; видання індивідуальних актів управління; укладення адміністративних договорів; здійснення юридично значущих дій) і неправові форми (проведення організаційних заходів; здійснення матеріально-технічних операцій) [7, с. 166–169]. І у першому і у другому випадках – це зовнішні

¹ Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 № 2232-III : ред. від 09.08.2019.

прояви конкретних дій органів виконавчої влади чи їхніх посадових осіб. У першому – вони спричиняють настання юридичних наслідків, у другому – ні.

Ф. Фіночко зазначає, що конкретні форми державного управління органічно пов'язані з правовими формами діяльності взагалі: правовстановлюючою, правовиконавчою, правоохоронною. Учений виділяє чотири форми управлінської діяльності: видання нормативних актів управління; видання індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління; проведення організаційних заходів; здійснення матеріально-технічних операцій [8, с. 122].

І. Бородін вважає, що форма управління – це зовнішній прояв управлінської діяльності, сама діяльність, яка здійснюється суб'єктами управління для реалізації поставлених перед ними завдань, які визначаються характером відносин у сфері публічного управління. На думку науковця, форми публічного управління повинні відповідати наступним вимогам: мати законний характер; відповідати компетенції суб'єктів публічного управління; відповідати змісту обов'язків суб'єктів публічного управління; відповідати змісту вирішуваних питань у процесі управлінських дій; максимально задовольняти інтереси суб'єктів публічного управління [9, с. 142].

Основними формами ОСД ВПС, наприклад, є прикордонна служба, прикордонний контроль та оперативно-розшукова діяльність. Під час виконання завдань з охорони ДК ВПС можуть використовуватися інші форми ОСД, визначені нормативними актами Адміністрації ДПСУ¹.

На думку Р. Ляшука, форми діяльності ВПС мають різний зміст та належать до повноважень різних структурних підрозділів. Зовнішні форми ОСД ВПС поєднуються спрямованістю на виконання спільного завдання з охорони ДК України. З форм діяльності ВПС, що не породжують правових наслідків, можна виокремити два підвиди: проведення організаційних заходів та здійснення матеріально-технічних операцій. За своєю суттю це є внутрішня діяльність ВПС. Підбиваючи підсумки, вчений стверджує, що до зовнішніх форм ОСД ВПС належать: прикордонний контроль, оперативно-розшукова діяльність та прикордон-

на служба, структурними підформами якої є робота з місцевим населенням, контрольні, патрульні, режимні та спеціальні заходи з пошуку правопорушників [3].

Ю. Івашков під поняттям «форма оперативно-службової діяльності» розуміє категорію мистецтва охорони ДК, яка визначає масштаб, мету майбутніх дій, можливості, характер завдань, що виконуються, побудову та взаємозв'язок різноманітних елементів стратегічного, оперативного та тактичного використання органів (підрозділів) ДПСУ. На погляд науковця, для сил і засобів ДПСУ доцільно визначити такі форми ОСД: повсякденна ОСД, прикордонна операція, спеціальні заходи, систематичні оперативно-службові дії. Основними видами ОСД, зазначає вчений, мають бути: прикордонна служба; прикордонний контроль; розвідувальна, інформаційно-аналітична та оперативно-розшукова діяльність; прикордонно-представницька діяльність [2].

Тобто дослідник автор пропонує окремі з форм ОСД (прикордонна служба; прикордонний контроль) розглядати як види ОСД і вважає, що видами ОСД також є: розвідувальна, інформаційно-аналітична та оперативно-розшукова діяльність; прикордонно-представницька діяльність. У такому випадку незрозуміло, чому автор поєднує в один вид ОСД розвідувальну, інформаційно-аналітичну та оперативно-розшукову діяльність. Незрозумілою є також різниця між такими формами ОСД, як повсякденна ОСД і систематичні оперативно-службові дії. Такі дії, на нашу думку, становлять зміст ОСД.

Сутністю ОСД, на думку Г. Магася, є певне співвідношення фактичних або очікуваних результатів виконання завдань з охорони ДК і витрачених для цього сил, засобів, часу та інших ресурсів. Ефективність ОСД конкретного підрозділу, органу або ДПСУ в цілому, так само як і ефективність охорони кожної ділянки ДК, кожного напрямку характеризується своєю сукупністю конкретних результатів ОСД. Ефективність охорони ДК може бути охарактеризована лише через систему результатів ОСД [4].

Погоджуючись із тим, що ефективність ОСД залежить від результатів ОСД, ми не розкриваємо її юридичний зміст та суть.

Окремий інтерес викликає зміст таких форм ОСД ВПС, як прикордонна служба і прикордонний контроль.

Юридичний зміст прикордонної служби як форми ОСД ВПС та можливих порушень правил її несення охоплює багато різних напрямів, які стосуються охорони ДК, прикордонного контролю і тощо. За порушення особою правил

¹ Про затвердження Інструкції з організації оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Держ. прикордон. служби України від 29.12.2009 № 1040.

несення прикордонної служби, згідно зі ст. 172-18 Кодексу України про адміністративні правопорушення, передбачено адміністративну відповідальність, а згідно з ст. 419 Кримінального кодексу України, якщо це спричинило тяжкі наслідки, – кримінальну відповідальність.

На думку П. Бурлаки, зміст та конструкція цих статей фактично тотожні. Порушенням правил несення прикордонної служби визнається будь-яка дія чи бездіяльність, що суперечить законам України: «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про прикордонний контроль», «Про оборону України», «Про Збройні Сили України» і актам законодавства, які визначають порядок несення прикордонної служби. Суб'єктом як злочину, так і адміністративного правопорушення, на думку вченого, є військовослужбовець, який належить до складу наряду з охорони ДК України. Особи, які не належать до складу будь-якого наряду з охорони ДК України, як приклад: начальники ВПС та їх заступники, не є суб'єктами зазначеного злочину чи адміністративного правопорушення [10].

Для охорони ДК призначаються 26 видів прикордонних нарядів, які виконують завдання з охорони ДК, прикордонного контролю, контролю за дотриманням режимів і тощо¹ Несення прикордонної служби особою, яка входить до складу наряду з охорони ДК України, є визначальним. Разом із тим Законом України «Про прикордонний контроль» визначено, що підрозділ охорони ДК – підрозділ органу охорони ДК ДПСУ, спеціально призначений для виконання завдань з прикордонного контролю та (або) охорони ДК (п. 15 ч. 1 ст. 1 цього Закону)². Відповідно, з одного боку, це підрозділ охорони ДК, з іншого – він може виконувати завдання з прикордонного контролю та (або) охорони ДК. Прикордонний контроль у цьому випадку розглядається окремим видом діяльності, яка може здійснюватись окремо від виконання завдань з охорони ДК України. Але порушення правил несення прикордонної служби може бути допущене і прикордонними нарядами у пунктах пропуску через ДК України, у тому числі під час здійснення прикордонного контролю і пропуску.

Дані положення неоднозначно тлумачать поняття прикордонної служби як форми ОСД. Законодавець до несення такої служби відносить усі види прикордонних нарядів, які призначаються для охорони ДК, здійснення прикордонного контролю тощо. У зв'язку з цим виокремлення прикордонної служби як форми ОСД є нелогічним.

Висновки

1. Підрозділ охорони ДК України є структурним підрозділом органу охорони ДК ДПСУ, на який покладено відповідальність за охорону визначеної ділянки ДК України. Оперативно-службова діяльність такого підрозділу – це одна із форм його зовнішньої службової діяльності, яка реалізується у процесі несення прикордонної служби й проведення інших заходів, відповідно до правоохоронних і інших повноважень ДПСУ, відносно не підпорядкованих цьому підрозділу фізичних і юридичних осіб, що передбачає виникнення різного роду суспільних відносин.

2. Форма ОСД підрозділу охорони ДК України – це система взаємопов'язаних між собою заходів, що відображають зміст правоохоронних і інших повноважень ДПСУ за певним напрямом її зовнішньої службової діяльності.

Форми ОСД підрозділу охорони ДК України класифікуються за такими критеріями: залежно від юридичних наслідків – правові й неправові; за рівнем відкритості – гласні й негласні; за засобами, що використовуються в охороні ДК, – фізична охорона, оперативна, технічна; за службовим спрямуванням діяльності: охорона ділянки ДК, контроль за дотриманням режимів, прикордонний контроль і пропуск через ДК України осіб, оперативно-розшукова діяльність, адміністративно-юрисдикційна діяльність, кримінально-процесуальна діяльність тощо.

3. З метою удосконалення правового регулювання службової діяльності ДПСУ доцільно врегулювати поняття «оперативно-службова діяльність» та «форма оперативно-службової діяльності підрозділу охорони ДК України» на рівні Закону України «Про Державну прикордонну службу України» і підзаконних нормативно-правових актів.

Список бібліографічних посилань

1. Притула А. М. Теоретико-правові засади оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 332 с.

¹ Там само.

² Про прикордонний контроль : Закон України від 05.11.2009 № 1710-VI : ред. від 16.07.2019.

2. Івашков Ю. Б. Форми та види оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України. *Честь і закон*. 2017. № 2. С. 56–61. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chiz_2017_2_11.pdf (дата звернення: 15.08.2019).

3. Ляшук Р. М. Зміст форм діяльності відділів прикордонної служби. Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 48. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2206/Lyashuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 15.08.2019).

4. Магась Г. А. Сутність та зміст поняття ефективності оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6, № 4. С. 55–63 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/aplup_2018_6_4_10.pdf (дата звернення: 15.08.2019).

5. Словник іншомовних слів. Головна редакція УРЕ / за ред. О. С. Мельничука. Київ : Київ. книжкова фабрика, 1974. 776 с.

6. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів / за заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків : Школа, 2008. 1008 с.

7. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2008. 624 с.

8. Битяк Ю. П., Богущкий В. В., Гарашук В. М. Адміністративне право України : підручник. Харків : Право, 2001. 528 с.

9. Бородін І. Л. Адміністративне право України : підручник. Київ : Алерта, 2019. 548 с.

10. Бурлака П. Порушення правил несення прикордонної служби: відмежування кримінально караного діяння від адміністративного правопорушення. *Вісник прокуратури*. 2019. № 8. URL: https://vpzhr.gp.gov.ua/ua/guidance_vpzhr.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=258161 (дата звернення: 15.08.2019).

Надійшла до редколегії 22.08.2019

ПОЛОВНИКОВ В. В. ФОРМЫ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ (ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ) ОХРАНЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАНИЦЫ УКРАИНЫ: ПОНЯТИЕ И ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ

На основе анализа действующего законодательства Украины, научных взглядов ученых осуществлено характеристику отдельных форм оперативно-служебной деятельности органов (подразделений) охраны государственной границы Украины. Сформулированы определения понятий: «оперативно-служебная деятельность», «форма оперативно-служебной деятельности подразделения охраны государственной границы Украины». Предложено урегулировать эти понятия на уровне Закона Украины «О Государственной пограничной службе Украины» и подзаконных нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: охрана государственной границы, подразделения охраны государственной границы, служебная деятельность, оперативно-служебная деятельность, формы оперативно-служебной деятельности, пограничная служба.

POLOVNIKOV V. V. FORMS OF OPERATIVE AND SERVICE ACTIVITIES OF THE UKRAINE'S STATE BORDER GUARD AGENCIES (UNITS): CONCEPTS AND LEGAL REGULATION

As the objective of this article, the characteristics of the concept and legal regulation of the Ukrainian state border guard agencies' (units) operative and service activities forms are chosen. Such activity is a type of law enforcement activity. The level of the rule of law compliance of such agencies (units) officials and official persons' service activities depends on the state of its legal regulation.

Based on the analysis of the current Ukrainian legislation and scientific views, the author characterized such forms of operative and service activities as border guard and border control. The author's definition of individual concepts is formulated. In particular, according to the author, Ukraine's state border guard unit is SBGSU state border guard agency's structural unit, which is responsible for the state border's certain section protection. The operative and service activities of such units is one of the forms of its state (official) external activity, which is implemented in the border guard service process and carrying out other measures, in accordance with the law enforcement and other SBGSU credentials, concerning persons and legal entities not subordinate to this unit, which implies the origin of all kinds of social relations. The form of operative and service activities of the respective unit is a system of interrelated measures reflecting the content of law enforcement and other credentials of the State Border Guard Service of Ukraine in a certain direction of its state (official) external activities.

The forms of operative and service activities are categorized. It is offered to regulate these concepts at the level of the Law of Ukraine "On the State Border Guard Service of Ukraine" and by-laws.

Key words: the state border guard, the state border guard units, service activity, operative and service activities, forms of operative and service activities, border guard service.